dr hab. Mariola Wołk, prof. UWM
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
Katedra Języka Polskiego

Olsztyn, 8 czerwca 2020 r.

Opinia o pracy doktorskiej
mgr Joanny Wołoszyn
pt. *Wybrane czasowniki nakłaniania z perspektywy semantyki*

Przedłożona praca stanowi dysertację doktorską w ramach przewodu wszczętego na Wydziale Humanistycznym UWM 19 czerwca 2018 roku. Rozprawa powstała pod moją opieką naukową.

Opiniowana praca sytuuje się w nurcie badań językoznawczych ukierunkowanych strukturalistycznie. Przedmiotem badań są w niej czasownikowe wykładniki nakłaniania [kogoś do czegoś]. Ponieważ wybrana do zbadania kategoria wyrażeń była przedmiotem wieloaspektowego opisu w wielu pracach językoznawczych, mgr Joanna Wołoszyn podjęła się opracowania rozprawy, która wypełniłaby lukę w prowadzonych dotychczas badaniach. W przeciwieństwie do najobszerniej opisywanych dotąd aspektów pragmatycznych i genologicznych nakłaniania praca mgr Joanny Wołoszyn ujmuje analizowany problem z perspektywy semantyki strukturalnej, w której znaczenie rozumie się wąsko, tj. oddziela się je w opisie przede wszystkim od właściwości pragmatycznych wyrażeń. Konieczność wyboru jednostek poddanych badaniom podyktowana była niedopuszczeniem do dublowania wniosków poprawnych i trafnych, które zostały już opublikowane przez innych autorów. Do analizy wybranych zostało łącznie osiem czasowników: *nakłonić, skłonić, namówić, przekonać, wymóc*, *zmanipulować, zmotywować* i *zdopingować*.

Rozprawa mgr Joanny Wołoszyn składa się ze wstępu, dwóch rozdziałów teoretycznych dotyczących założeń metodologicznych (rozdział 1) i przeglądu stanu badań (rozdział 2), pięciu rozdziałów analitycznych, z których jeden (rozdział 3) poświęcony jest wyodrębnieniu kategorii czasowników nakłaniania [kogoś do czegoś], a kolejne cztery (rozdziały 4–7) zawierają szczegółowe analizy znaczenia badanych jednostek (w opisie zestawionych parami), zakończenia, bibliografii i streszczenia. Ze względu na to, że na przedmiot badań składa się stosunkowo niewiele jednostek, oraz ze względu na wybrane założenia i metody badawcze przedstawione w pracy charakterystyki są przykładem analizy, w której dużą rolę odgrywa zgłębianie szczegółu. Nie jest to więc syntetyczny opis obszernego materiału badawczego, lecz analityczny opis pewnego mikrosystemu znaczeń.

W teoretycznych częściach pracy mgr Joanna Wołoszyn obok przyjętych postulatów metodologicznych przedstawiła dość pokaźny i zróżnicowany stan badań. W tej części rozprawy zasygnalizowała polemikę z niektórymi tezami, odnosząc się m.in. do ustaleń zawartych w pracy Moniki Czekańskiej (sprzed 3 lat) na podobny temat (*Polskie czasowniki nakłaniania jako nazwy tzw. czynności perlokucyjnych)*. W częściach empirycznych pracy skoncentrowała się na wyłonieniu cech dystynktywnych poszczególnych wyrażeń. Ich

szczegółowa charakterystyka semantyczna każdorazowo poprzedzona jest zbadaniem właściwości syntaktycznych, pozwalających na ustalenie postaci jednostek językowych opartych na opisywanych czasownikach. Każda szczegółowa analiza semantyczna zakończona jest podaniem propozycji eksplikacji objaśniającej znaczenie badanej jednostki za pomocą wyrażeń prostych i dalej niedefiniowalnych (*indefinibiliów*). Całość przynosi obraz sieci relacji, w jakie wchodzą ze sobą analizowane wyrażenia, ze szczególnym uwzględnieniem ich cech dystynktywnych. Podstawowe ustalenia obalają rozwiązania leksykograficzne, które – choć nie przynoszą jednoznacznego rozstrzygnięcia kwestii ewentualnej synonimii porównywanych w pracy wyrażeń – zdają się jednak sugerować taki rodzaj relacji semantycznej między nimi. Zgodnie z wnioskami mgr Joanny Wołoszyn zbadane jednostki różnią się znaczeniem, choć są to różnice subtelne i dyskretne. *Explicite* ujmuje je w proponowanych definicjach znaczeń.

Reasumując, stwierdzam jednoznacznie, że akceptuję pracę mgr Joanny Wołoszyn pt. *Wybrane czasowniki nakłaniania z perspektywy semantyki* w przedstawionym kształcie jako dysertację doktorską. W związku z powyższym proszę o skierowanie jej do dalszych etapów postępowania w przewodzie doktorskim.

promotor – dr hab. Mariola Wołk, prof. UWM